

De kleine parelmoervlinder in Zeeland in 2013

Anton Baaijens

In 2013 zijn in Zeeland 103 waarnemingen verzameld van de kleine parelmoervlinder. De actie "Op de bres voor de Zeeuwse zes" heeft waarschijnlijk een extra impuls gegeven aan het verzamelen van waarnemingen van de kleine parelmoervlinder. Sinds het verschijnen van de dagvlinderatlas van Zeeland in 2003 zijn er niet zoveel waarnemingen verzameld van de kleine parelmoervlinder, alhoewel het niet veel verschilt met het aantal waarnemingen van 2012.

Er zijn in Zeeland drie kerngebieden waar de kleine parelmoervlinder jaarlijks vliegt. Het eerste kerngebied is de zuidwestkust van Walcheren, waar de kleine parelmoervlinder van Vlissingen tot voorbij Westkapelle wordt gezien. Dit is qua omvang (10 km-hokken) ook het grootste kerngebied van Zeeland. Het tweede kerngebied ligt in het duingebied bij Oostkapelle, maar is beduidend kleiner qua omvang (3 km-hokken). Op Schouwen-Duiveland worden gewoonlijk waarnemingen gedaan in de duinen ten westen van Burgh en Haamstede. In het duingebied zelf is in 2013 echter weinig onderzoek gedaan. De meeste kleine parelmoervlinders zijn in twee aan de duinen grenzende tuinen gezien. Elders in Zeeland werden geen kleine parelmoervlinders geteld. Een enkele keer wordt wel eens een kleine parelmoervlinder gezien in het dekzandgebied van Oost Zeeuws-Vlaanderen, maar in 2013 blijkt niet.

Kleine parelmoervlinder in Zeeland

	waarnemingen	exemplaren	gemiddelde
Atlasperiode 1993 t/m 2002			3,6
2004	13	19	1,5
2005	40	80	2
2006	28	34	1,2
2007	9	9	1
2008	12	15	1,3
2009	29	42	1,4
2010	21	27	1,3
2011	44	93	2,1
2012	95	183	1,9
2013	103	218	2,1
duinen Schouwen-Duiveland	24	35	1,5
duinen zuidwest Walcheren	64	132	2,1
duinen noordwest Walcheren	19	50	2,6

Het is interessant om de waarnemingsgemiddelden van de kernpopulaties te vergelijken. De populatie bij Oostkapelle, Oranjezon blijkt met een gemiddelde van 2,6 in 2013 als beste uit de bus te komen. En dat is positief nieuws, want in het verleden werden in de duinen bij Oostkapelle hooguit enkele kleine parelmoervlinders per jaar gezien, meestal in het gebied De Vier Hoogten. De situatie in de duinen bij Oostkapelle is kennelijk verbeterd in de periode na het verschijnen van de dagvlinderatlas. In 2002 heeft Stichting Het Zeeuwse landschap het beheer van het duingebied Oranjezon overgenomen van het waterleidingbedrijf (indertijd Delta) en in 2005 is een nieuw beheerplan voor het gebied opgesteld. Maar nog in de periode dat de Delta het beheer voerde in het duingebied zijn er duinherstelwerkzaamheden uitgevoerd in het zogenaamde Doorndal. Dat was in het jaar 2000. Toen werd de natte duinvallei in het Doorndal hersteld en het overtollig zand ten noorden daarvan in het duin verwerkt. Dit herstelwerk lijkt de reden voor het tegenwoordig talrijkere voorkomen van de kleine parelmoervlinder aldaar. Want juist ten noorden van het Doorndal, waar het overtollig duinzand is verwerkt in het duin, blijken tegenwoordig flinke groeiplaatsen van het duinviooltje aanwezig. In 2013 omvatte de grootste groeiplaats aldaar minstens 100 exemplaren.

Zo blijkt maar weer dat graafwerk en gerommel in de duinen vaak gunstig is voor pioniers als het duinviooltje, de belangrijkste waardplant van de kleine parelmoervlinder. Zo zien we ook vaak grote groeiplaatsen van het duinviooltje bij duinovergangen zoals langs de duinovergang Strandweg bij Dishoek. Ook hier werden in 2013 meer dan 100 duinviooltjes geteld.

De situatie voor de kleine parelmoervlinder aan de zuidwestkust lijkt de laatste jaren stabiel, maar de aantallen zijn, zo blijkt uit de gegevens in de tabel, stukken lager dan in de periode 1993-2002 toen waarnemingen van 10 tot zelfs 30 exemplaren tegelijk werden gedaan. Het lijkt erop dat er minder

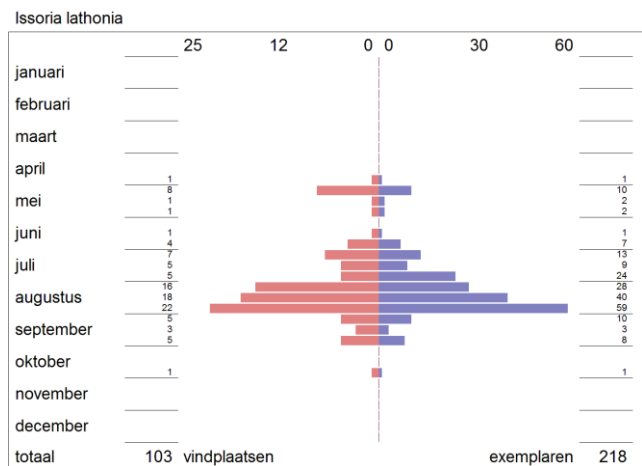
duinviooltjes voorkomen dan in het verleden. De meeste viooltjes worden volgens enkele waarnemers tegenwoordig gevonden onder lage duindoornstruiken.

Het maximum aantal kleine parelmoervlinders in 2013 in Zeeland werd geteld door Arjan van Gilst op 23 augustus bij Klein-Valkenisse: 9 exemplaren tegelijk. Jan van Belzen liep in 2013 ten oosten van Zoutelande vrijwel wekelijks een telroute bovenop het duin, en telde op 8 augustus maximaal 8 exemplaren tegelijk. De gegevens van deze telroute zijn erg waardevol, want dezelfde route liep Jan ook vrijwel wekelijks in 2002. De resultaten staan in onderstaande tabel vermeld. Hieruit blijkt dit deel van de zuidwestkust nog steeds tot de betere vliegplekken van de kleine parelmoervlinder te behoren, want het waarnemingsgemiddelde bedroeg in 2013 namelijk 4,3. De situatie was in 2002 met een gemiddelde van 6,7 wel duidelijk beter.

Route ten oosten van Zoutelande met aantal getelde kleine parelmoervlinders per bezoek

2002	aantallen	2013	aantallen
18-07	4	13-07	4
25-07	6	20-07	2
01-08	5	27-07	3
08-08	13	03-08	2
15-08	15	10-08	8
22-08	5	17-08	6
29-08	3	24-08	6
12-09	6	31-08	3
26-09	3		
totaal	60	totaal	34
gemiddelde	6,7	gemiddelde	4,3

In het Oranjezongebied telde Rienk Geene op 31 juli maximaal 8 exemplaren. Op Schouwen Duivenland telde Marlies Jongejan maximaal 3 exemplaren. Dat was in haar tuin in Nieuw-Haamstede op 15, 22 en 29 augustus. Een zwervend individu werd in Middelburg gezien door Joop Scheibeler. Op de golfbaan bij Domburg zijn in de maand juli in totaal 7 kleine parelmoervlinders geteld. Maar exacte data en aantallen werden hierbij niet opgegeven.

De kleine parelmoervlinder werd in 2013 in 18 kilometerhokken waargenomen.

De meeste vlinders werden geteld in de maand augustus

Cruciaal voor de kleine parelmoervlinder is de beschikbaarheid van voldoende voortplantingsbiotopen. Dat zijn schrale duintjes met voldoende waardplanten voor de rupsen: in dit geval voornamelijk duinviooltjes.

Een belangrijk doel voor 2014 is om de groeiplaatsen van het duinviooltje en andere wilde viooltjes in Zeeland zo goed mogelijk in kaart te brengen.